

DATOS IDENTIFICATIVOS

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I

Materia	Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I			
Código	P02G050V01501			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Rey Cao, Ana Isabel			
Profesorado	Rey Cao, Ana Isabel			
Correo-e	anacao@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	A didáctica é o ramo das Ciencias da Educación que ten por obxecto a optimización do proceso ensino-aprendizaxe (E-A). O obxectivo fundamental desta materia é facilitar ao alumnado os coñecementos básicos para desenvolver con rigor didáctico a programación dun proceso de ensino-aprendizaxe a través de prácticas corporais. A Didáctica é un contido transversal indispensable para a práctica profesional das graduadas e graduados en Ciencias da Actividade Física e o Deporte. Está presente en todo proceso de E-A, con independencia do ámbito onde se desenvolva: rendemento deportivo, ocio, educación ou saúde. Nesta aproximación inicial (no segundo cuadrimestre impártese Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II) abórdanse os principais elementos do sistema que constitúe unha programación educativa. A materia aporta as ferramentas básicas coas que posteriormente poder adaptarse a calquera proceso de ensino-aprendizaxe en contextos non formais (docencia en actividades extraescolares, escolas deportivas, asociacións, centros socioculturais, academias, etc.) e formais (educación física escolar). A materia céntrase na dimensión máis instrutiva dos procesos de E-A. No deseño das tarefas de E-A para a optimización dos contidos en coherencia coas competencias, obxectivos; e na aplicación dos métodos para o control da disciplina, o espazo e a comunicación. A práctica reflexiva e o traballo colaborativo son os eixes transversais da materia.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Identificar os diferentes elementos do acto didáctico, como se articula a súa presenza na programación e entender a relación entre eles.	B15
Conceptualizar que é unha programación sistémica, os modelos didácticos fundamentais e os elementos que constitúen a ecoloxía dos procesos de ensino-aprendizaxe.	B1 B2
Utilizar a plataforma de teledocencia para supervisar a guía docente, o guión do traballo e realizar a inscrición para o traballo por proxectos/microensino.	B12
Empregar a web 2.0 para avaliar os procesos de E-A desenvolvidos na aula.	
Asimilar que a realización dunha boa programación é un factor fundamental para unha boa práctica profesional vencellada á actividade física e o deporte.	B11 B13
Comprender que a reflexión durante a programación e práctica docente responde a un aspecto básico da deontoloxía profesional.	B11 B13
Seleccionar, secuenciar e explicitar obxectivos para unha programación de forma sistémica e articulada en niveis de concreción.	B15 B21
Seleccionar, secuenciar e explicitar contidos para unha programación sistémica e articulada en niveis de análise epistemolóxico e psicopedagóxico.	B15 B16 B21
Seleccionar e aplicar os métodos e técnicas didácticas máis acordes aos obxectivos, contidos, modelo didáctico e estratexia seleccionada na programación.	B13 B15 B16 B18 B20 B21 B23
Deseñar sesións a través da motricidade realizando unha elección e ordenación idónea dos elementos didácticos.	B15 B16 B18 B20 B21 B23 B26
Deseñar tarefas acordes aos obxectivos e contidos.	B15 B18 B20 B23 B26
Realizar en equipo unha programación didáctica completa para unha intervención concreta.	B2
Desenvolver unha intervención didáctica nun contexto facilitado, prestando especial atención ás habilidades comunicativas.	B12 B13
Aceptar as avaliacións externas e empregalas como eixos de reflexión sobre a propia competencia didáctica.	B25 B26
Ser autocrítico/a coas habilidades didácticas.	
Desenvolver a capacidade de avaliación didáctica observando o desenvolvemento dos elementos do acto comunicativo na praxis dos procesos de ensino-aprendizaxe.	
Analizar sistémicamente a programación desenvolvida avaliando a súa coherencia estratéxica.	

Contidos	
Tema	
1. Fundamentación teórica da Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte.	1.1. A didáctica. 1.2. Os procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte.
2. Elementos básicos na programación dos procesos de ensino aprendizaxe a través da actividade física e o deporte.	2.1. Concepto de programación. 2.2. Modelos de programación.
3. A coherencia na programación didáctica.	2.3. Características da programación.
4. Programación dos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte no terceiro nivel de concreción ou programación a curto prazo. As unidades de programación.	2.4. Compoñentes da programación. 3.1. Concepción ecolóxica dos procesos de E-A na actividade física e o deporte. 4.1. A programación a curto prazo.

5. Modelos para a intervención a través da actividade física e o deporte nos elementos presentes no terceiro nivel de concreción ou programación a curto prazo.

5.1. Tipos de obxectivos.

5.1.1. Tarefas do profesorado vencelladas aos obxectivos.

5.2. Os contidos. Tipos de contidos.

5.2.1. Os contidos na educación a través da motricidade.

5.2.2. Tarefas do profesorado vencelladas aos contidos.

5.3. Metodoloxía dos procesos de E-A na actividade física e o deporte.

5.3.1. Conceptos e elementos.

5.3.2. Métodos de práctica.

5.3.3. Métodos para a organización da sesión.

5.3.4. Métodos para a organización espacial e material.

5.3.5. Métodos para a formación e distribución de grupos.

5.4. Métodos para a xestión da disciplina.

6. A tarefa didáctica.

6.1. A tarefa didáctica.

6.2. Método de presentación da tarefa.

6.3. Formulación de tarefas.

6.4. Análise didáctica das tarefas motrices.

7. Habilidades do/a docente nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte.

7.1. Práctica reflexiva.

7.2. Aprendizaxe colaborativa.

7.3. Habilidades de comunicación.

7.4. Retroalimentación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	20	30
Resolución de problemas	10	10	20
Traballo tutelado	1	12	13
Seminario	3	21	24
Estudo de casos	12	0	12
Obradoiro	2	6	8
Prácticas de laboratorio	13	13	26
Aprendizaxe colaborativa	2	11	13
Exame oral	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Clases Maxistrais nas que se explican os fundamentos teóricos. O alumnado asimila e toma apuntes. Expón dúbidas e cuestións complementarias.
Resolución de problemas	Traballo individual e grupal de resolución de tarefas nas clases B e C. A profesora presenta e exemplifica a tarefa e o alumnado resolve e expón dúbidas.
Traballo tutelado	O alumnado diseña, imparte e analiza diferentes estratexias, métodos e tarefas didácticas. Deseño e desenvolvemento dunha intervención didáctica a través da actividade física e o deporte. Aplicación de microensino. Cada grupo desenvolverá unha sesión segundo as características básicas determinadas na opción que lle sexa asignada. Esta sesión deberá ser impartida aos seus compañeiros e compañeras nas aulas prácticas.
Seminario	É obrigación do alumnado manterse informado das posibles modificacións no calendario de prácticas. É obrigatorio realizar un mínimo dunha titoría (seminario) antes da realización da sesión. O alumnado presenta á profesora o desenvolvemento do seu traballo tutelado nun mínimo dunha titoría grupal.
Estudo de casos	Análise didáctica e discusión da sesión práctica realizada na clase laboratorio realizada na práctica B. O alumnado deberá participar activamente e realizar as tarefas encomendadas.

Obradoiro	Intervención docente. O alumnado imparte unha sesión que foi programada no traballo tutelado e nos seminarios. A sesión é avaliada por el@s mesm@s, os seus e as súas compañeiras e a profesora. Empréganse ferramentas de observación sincrónica e a través de gravación audiovisual.
Prácticas de laboratorio	Experimentación de diferentes intervencións a través da motricidade. Participación nun microensino e na reflexión-análise do final da sesión.
Aprendizaxe colaborativa	O alumnado deseñará colaborativamente unha programación (traballo tutelado). Este proceso de traballo colaborativo será documentado nun diario individual e co rexistro das reunións de traballo desenvolvidas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Supervisión, discusión e corrección do traballo tutelado.
Obradoiro	Supervisión e avaliación da intervención docente.
Aprendizaxe colaborativa	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Microensino: Programación e desenvolvemento dunha intervención didáctica a través da actividade física e o deporte. Os criterios son: - Entregar o borrador da sesión e a memoria final no prazo establecido. - Desenvolver o traballo cumprindo os requisitos formais e de contido esixidos. - Levar á práctica a sesión deseñada. - Asistir as titorías para a revisión previa da sesión e á clase onde se explica o método correspondente a esa sesión. - Deseñar e explicitar tarefas cumprindo os criterios solicitados. - Obrigatorio para todo o alumnado.	20	B1 B2 B11 B12 B13 B15 B16 B18 B20 B21 B23 B25 B26
Seminario	Asistencia en grupo as titorías para a supervisión e discusión do traballo tutelado. - O alumnado debe asistir as titorías coas tarefas de control realizadas que se explicitan no guión do traballo. - Só se cualificará ao alumnado que asista.	05	B2 B11 B12 B25 B26
Estudo de casos	Asistencia e participación activa na reflexión e análise didáctica que se realizará da sesión práctica desenvolvida na clase B. Execución e entrega das tarefas propostas nas clases C. Participación nas tarefas de avaliación. Para poder acceder á avaliación continua é necesario asistir a un mínimo do 80% das prácticas B e C.	10	B12 B13 B15 B20 B25 B26
Obradoiro	Desenvolvemento dunha intervención didáctica en grupo. O alumnado asumirá a docencia dun mínimo dunha actividade de ensino-aprendizaxe. Os criterios son: - Organizar a fase pre-activa. - Xestionar axeitadamente os recursos materiais e espaciais durante o desenvolvemento da sesión. - Implementar estratexias de disciplina e participación pasiva. - Desenvolver a fase reflexiva con criterios didácticos. - Adoptar unha actitude docente positiva. - Organizar e desenvolver a fase post-activa xunto co alumnado (reflexión e análise da sesión).	5	B11 B23 B25 B26
Aprendizaxe colaborativa	Diario reflexivo sobre o proceso de traballo colaborativo (traballo tutelado). Rexistro e entrega das sesións de traballo grupal desenvolvido.	20	B12 B13 B15 B25 B26

Exame oral	Defensa oral do traballo escrito. O alumnado responderá as cuestións realizadas pola profesora sobre á programación da sesión desenvolvida no traballo tutelado.	40	B1 B2 B11 B13 B15 B16 B18 B20 B21 B23 B26
	En casos específicos, mediante negociación previa coa profesora, esta ferramenta de avaliación poderá ser substituída por un exame escrito de desenvolvemento.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder acceder á modalidade de avaliación continua é necesario desenvolver todos as probas explicadas anteriormente (traballo tutelado, seminario, estudo de casos, obradoiro, aprendizaxe colaborativa e exame oral).

O alumnado que non desenvolva estes métodos non poderá acceder á avaliación continua. Nestes casos poderá optar á avaliación global.

Réxime avaliación continua:- Os traballos deberán entregarse nas datas determinadas pola profesora.

- En caso de non superar a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas avalíaranse na convocatoria de xuño/xullo. Nas convocatorias correspondentes ao mesmo curso académico conservaranse as cualificacións obtidas nas ferramentas de avaliación superadas. Será necesario repetir as ferramentas necesarias para obter un mínimo de 5 puntos. - Non existe posibilidade de manter partes da materia aprobadas procedentes de anteriores cursos académicos.

- O alumnado que se atope en circunstancias especiais e/ou xustificadas polas que non poida realizar algunha das ferramentas de avaliación, deberá comunicalo ao inicio do curso para poder adaptar a avaliación ao seu caso. No caso de concorrer a circunstancia excepcional durante o desenvolvemento do curso, deberá comunicalo cunha antelación mínima de dous meses á data oficial do exame.

- Manteranse os mesmos criterios para aprobar nas sucesivas convocatorias.

Avaliación global:- O alumnado que non teña optado á avaliación continua, realizará unha avaliación global nas datas oficiais. As probas permitirán obter o 100% da cualificación da materia.- As probas serán un exame escrito sobre os contidos da materia (70%) , e a entrega dun traballo de programación (30%). O traballo de programación incluírá o deseño e desenvolvemento práctico dun mínimo de tres sesións de práctica de actividade físico-deportiva. As intervencións didácticas deberán vir acompañada dunha gravación audiovisual das mesmas.

- As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón

<http://fced.uvigo.es/es/docencia/examenes/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Florence, J., Brunelle, J. & Carlier, G., **Enseñar Educación Física en Secundaria. Motivación, organización y control.**, 1ª ed., Inde, 2000

Galera, A., **Manual de didáctica de la Educación Física I. Una perspectiva constructivista moderada. Funciones de impartición.**, 1ª ed., Paidós, 2001

Galera, A., **Manual de didáctica de la Educación Física II. Una perspectiva constructivista moderada. Funciones de programación.**, 1ª ed., Paidós, 2001

Rey Cao, Ana, **Didáctica de los procesos de enseñanza-aprendizaje en la actividad física y el deporte I. Apuntes de la asignatura.**, Pontevedra, 2017

Seners, P., **La lección de Educación Física. Inde.**, 1ª ed., Inde, 2001

Bibliografía Complementaria

Aggerholm, K.; Standal, O.; Barker, D.M. & Larson, H., **On practising in physical education: outline for a pedagogical model. Physical Education and Sport Pedagogy**, 23, 2, 197-208, 2017

Barker, D.M.; Aggerholm, K.; Standal, O. & Larsson., **Developing the practising model in physical education: an expository outline focusing on movement capability. Physical Education and Sport Pedagogy**, 23(2), 197-209, 2018

Blández Ángel, Julia, **Programación de unidades didácticas según Ambientes de aprendizaje.**, 1ª ed., Inde, 2000

Palao Andrés, J. M. y Ortega Toro, E., **Formas de organización en educación física.**, 1ª ed., Diego Marín, 2009

Contreras, Onofre, **Didáctica de la Educación Física. Un enfoque constructivista.**, 1ª ed., Inde, 1998

Devís Devís, J. & Peiró Velert, C., **Nuevas perspectivas curriculares en Educación Física: la salud y los juegos modificados.**, 1ª ed., Inde, 1992

Famose, J.P., **Aprendizaje motor y dificultad de la tarea.**, 1ª ed., Paidotribo, 1992

Fraile Aranda, A. (coord.), **Didáctica de la educación física: una perspectiva crítica y transversal.**, 1ª ed., Biblioteca Nueva, 2004

- Gallego, J.L. y Salvador, F., **Metodología de la acción didáctica en Medina y Salvador (coord), Didáctica General (pp.157-181).**, 1ª ed., Pearson, 2005
- González Arévalo, C., **El proceso de programación en la enseñanza de la actividad física y el deporte. Apunts, 80, 20-28,** 2005
- González Arévalo, C. & Lleixà Arribas, T. (coords.), **Didáctica de la Educación física.**Ministerio de Educación, Instituto de Formación del Profesorado, Investigación e Innovación Educativa, 1ª ed., Graó, 2010
- López Pastor, V.(Coord.), **La sesión en Educación Física: los diferentes modelos y los planteamientos educativos que subyacen.**, 2001
- Mosston, M., y Ashworth, S., **La enseñanza de la educación física. La reforma de los estilos de enseñanza.**, 1ª ed., Barcelona, 1993
- Pedraza Gómez, Z., **De la educación física y el uso de sí: ejercicios estético-políticos de la cultura somática moderna,** 14(2), Movimiento, 2008
- Pérez, A.I. & Gimeno, J., **Pensamiento y acción en el profesor: de los estudios sobre la planificación al pensamiento práctico. Infancia y aprendizaje, 42, 37-63,**
- Pérez-Pueyo, A.; Hortigüela-Alcalá, D., Fernández-Río, J., **Los modelos pedagógicos en educación física: qué, cómo, por qué y para qué,** Universidad de León, 2021
- Sicilia Camacho, A., **La investigación de los estilos de enseñanza en la educación física. Un viejo tema para un nuevo siglo. Sevilla.**, 1ª ed., Wanceulen, 2001
- Sicilia, A.; Sáenz-López, P.; Manzano, J.I. y Delgado, M.A., **El desarrollo curricular de la Educación Física en Primaria y Secundaria: un análisis desde la perspectiva del profesorado. Apunts: Educación física y deportes, 98, 23-32,** 2009

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física/P02G050V01301
Expresión corporal e danza/P02G050V01402

Outros comentarios

Recoméndase:

A asistencia de forma continua ás clases presenciais.

A realización das actividades de avaliación continua.

Prestar atención á temporalización das actividades e traballos do curso.